

LUDMILA J. POSPÍŠILOVÁ

Následovat Ježíše chudého a pokorného

LUDMILA J. POSPÍŠILOVÁ

Následovat Ježíše chudého a pokorného

FRANTIŠKÁNSKÉ POVOLÁNÍ

karmelitánské
nakladatelství

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Pospíšilová, Ludmila, 1960-

Následovat Ježíše chudého a pokorného : františkánské povolání / Ludmila

J. Pospíšilová. -- V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2026. -- 178 stran.

-- (Teologie)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o. --

Chronologický přehled. -- Obsahuje bibliografii, bibliografické odkazy a rejstříky

ISBN 978-80-7566-576-8 (brožováno)

* 27-36 * 27-789.32 * 27-789.32-1/-9 * 27-788-1/-9 * 27-4 * 27-184 * 27-662:3

* 929 * (450) * (092) * (049)

– František, z Assisi, svatý, 1182-1226

– Františkáni

– křesťanští světci -- Itálie -- 12.-13. století

– františkáni

– františkánská spiritualita

– řeholní život

– křesťanský život

– Bůh a člověk

– křesťanství a společnost

– biografie

– pojednání

27 - Křesťanství. Křesťanská církev všeobecně. Eklesiologie [5]

929 - Biografie [8]

Tato publikace vyšla s laskavou finanční podporou Institutu františkánských studií jako jeho studijní text.

Automatizované vytěžování textů a dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu majitele práv zakázáno.

© KatMedia, s. r. o., Praha, 2026

ISBN 978-80-7566-576-8

Obsah

I. FRANTIŠKÁNSKÉ OBRÁCENÍ	9
1. Ke studiu života a díla svatého Františka	10
2. Stručný životopis svatého Františka z Assisi	12
3. Podstatné prvky obrácení svatého Františka	15
3.1. Assiská komuna a svatý František	15
3.1.1. Vztahy mezi šlechtou a měšťanstvem	16
3.1.2. Vlastní konflikt v Assisi	17
3.2. Františkův sen o slávě a moci	19
3.3. Čekat na Boží slovo a uskutečnit ho	21
3.4. Bůh promlouvá a František naslouchá a odpovídá	25
3.5. Bůh mluví skrze Františka	28
3.6. František se po svém obrácení nestal žebrákem, ale menším bratrem v Kristu	31
3.7. Modlitba Františkova obrácení	34
4. Kříž v San Damiano, symbol františkánského obrácení	37
4.1. Znamení kříže	37
4.2. Modlitba před křížem a před Ukřižovaným	38
4.3. Je damiánský kříž i františkánským křížem?	40
4.4. Damiánský kříž a svatá Klára	42
4.5. Damiánský kříž a II. vatikánský koncil	43
5. František a první bratři	45
5.1. Společenství nadšených učedníků Kristových	45
5.2. Obrácení prvních bratrů podle legend Tomáše Celana	47
5.2.1. Obrácení bratra Bernarda z Quintavalle	48
5.2.2. Obrácení bratra Silvestra	51
5.2.3. Obrácení bratra Pacifika	53
5.2.4. Prostý Jan	56
6. Františkánská fraternita	60
6.1. Historický vývoj řeholní komunity	61
6.2. Františkův vzor pro fraternitu	63
6.3. Poutníci	63
6.4. Teologický základ „bratrství“ v křesťanství	64
6.5. František a kontemplace „fraternity“	65
6.6. Fraternita v duchu chudoby	67
6.6.1. Závazek – stát se skutečným darem pro druhé	67

6.6.2. Závazek k úsilí přijmout bratra jako dar	68
6.7. Vnitřní řád ve fraternitě	68
6.7.1. Poslušnost evangeliu	69
6.7.2. Úcta k eucharistii	69
6.7.3. Fraternita oživovaná Duchem Svatým žije v minoritě a lásce	70
6.7.4. Fraternita věrná církvi	70
6.7.5. Služba představených	71
6.7.6. Kapitula	71
6.7.7. Láska k nemocným bratřím a sestrám	71
6.8. Duchovní růst fraternity	72
7. Svatá Matka církev	73
7.1. Církev ve Františkově době	73
7.2. František je povolán pro církev	75
7.3. Přijetí církvi a schválení řehole roku 1209	76
7.4. Matka církev	81
7.4.1. František a kardinál Hugolín	82
7.4.2. Řehole a slavnost Narození Páně roku 1223	83
7.5. Kristus ve své církvi	85
7.5.1. Úcta ke kněžství	85
7.5.2. Úcta k eucharistii	87
II. FRANTIŠKÁNSKÉ POSLÁNÍ	89
1. Povolání a poslání	90
1.1. Povolání	90
1.2. Povolání a různé stavy v církvi	92
1.3. Povolání ke svatosti a rozhodování	93
1.4. Františkánské povolání a poslání	95
2. Následovat Pána Ježíše chudého a pokorného	98
2.1. Některé pohledy na „chudobu“	98
2.2. František a jeho rozhodnutí pro chudobu	100
2.3. Františkova chudoba	104
3. Milost pracovat	109
3.1. Úcta k člověku	110
3.2. Práce a modlitba	110
3.3. Workholismus	111
3.4. Chudoba a minorita	112
3.5. „Bude-li to nutné, ať chodí po žebrotě“	113
3.6. Nemoc a práce	115

4. Apoštolské poslání	117
4.1. Přeměna z poustevníka na kazatele	117
4.2. Pokoj a dobro	119
4.3. Vše konat z lásky ke Kristu	120
4.4. Apoštolát a studium	121
4.5. Čiňte pokání	124
5. Františkánská autorita	126
5.1. Menší bratři	126
5.2. Představenství – služba fraternitě	127
5.3. Nejprve hledejte Boží království...	129
5.4. Ježíš poslušný až k smrti na kříži	131
5.5. Být příkladem bratřím	132
6. Láska svatého Františka	134
6.1. Láska je milost	134
6.2. Láska je jen jedna	135
6.3. Milovat celým srdcem	137
6.4. Láska k Bohu otevírá lidské srdce	139
6.5. Askeze z lásky a pro lásku	141
6.6. Milujte se navzájem	144
7. Milovat čistým srdcem	146
7.1. Věci pozemské a věci nebeské	146
7.2. Klanět se Bohu čistým srdcem a čistou myslí	149
7.3. Prostota, jednoduchost, průzračnost	152
Chronologie nejdůležitějších dat ze života sv. Františka, sv. Kláry a sv. Anežky České	155
Vlastní použité zkratky	166
Bibliografie	167
I. Prameny	167
II. Odborná literatura	169
III. Beletrie	170
Rejstřík jmenný	171
Rejstřík biblických odkazů	175
Rejstřík místní	177

I.
FRANTIŠKÁNSKÉ
OBRÁCENÍ

1. KE STUDIU ŽIVOTA A DÍLA SVATÉHO FRANTIŠKA

Po dlouhá staletí nebyl život svatého Františka nijak významněji zkoumán. Jako základní pramen údajů byla užívána především *Legenda Maior* sv. Bonaventury, ze spisů sv. Františka pak především *Potvrzená řehole* a *Testament*. Svatý František byl považován víceméně za nevzdělaného idealistu, a jeho spisy byly proto nahlíženy podobným způsobem.

Postupem času byla postava svatého Františka velmi zkreslena, protože se v jeho životě vyzdvihovaly okrajové příběhy s romantickým zabarvením. A tak se šířil stále častěji obraz svatého Františka, jak káže ptáčkům a krotí divokého vlka, nebo se naopak zobrazoval jako přísný asketa s křížem a lebkou. Všechny tyto pohledy na světcovu osobu jsou v podstatě správné, ale pokud jsou vytrženy z kontextu jeho celého života, působí jako karikatura a znetvořují jeho skutečné svědectví silné osobní lásky k Bohu, člověku i celému stvoření v duchu pokory a chudoby.

Roku 1894 vydal Paul Sabatier (1858–1928) knihu s názvem *Vie de Saint François d'Assise* (Život svatého Františka z Assisi). P. Sabatier byl francouzský kalvinistický pastor, který se zřekl vlastní pastorační aktivity, odcestoval do Assisi a zde se mnoho let zcela věnoval studiu františkánství. Jeho životopis svatého Františka byl vlastně prvním životopisem tohoto světce zpracovaným odbornou historickou metodou. Ještě týž rok, kdy byla vydána, tedy přesněji 8. června 1894, byla tato kniha zařazena na Index zakázaných knih. Proč? Sabatier líčil svatého Františka jako člověka, který byl nucen církví k tomu, aby se zřekl většiny svých ideálů. Tím pobouřil mnoho citelů Serafického světce, kteří cítili potřebu vyvrátit Sabatierovy hypotézy, a tak bylo započato odborné historické studium života a díla svatého Františka. Každopádně popularita Sabatierovy knihy byla velká. Český překlad vyšel v roce 1905.

Je zřejmě velikým štěstím, že Sabatierova kniha byla natolik provokativní, protože tak paradoxně dala zrod celému studiu františkánské spirituality v dnešním pojetí. Další velkou zásluhou

Sabatiera je přehodnocení spisů svatého Františka jako nejdůležitějšího pramene poznání spirituality světcovy a nový pohled na první legendy vyprávějící o jeho životě. Sabatier zvláště kladně hodnotil *Zrcadlo dokonalosti* a *Legendu tří druhů*. Dnes je již převážná většina historických pohledů tohoto autora překonána, protože následné odborné studium poukázalo na mnohé slabiny Sabatierových hypotéz.

Dalším významným autorem byl Johannes Jørgensen (1866–1956). Byl původem luterán a pocházel z Dánska. I on byl nadšen životním příběhem svatého Františka. I on přesídlil do Assisi, kde pobýval téměř 35 let, až do roku 1953, a věnoval se studiu historie františkánství. Do Assisi přijel poprvé roku 1894 a pod vlivem studia života svatého Františka přestoupil roku 1898 ke katolické církvi. Roku 1907 vyšla poprvé v dánštině jeho kniha o svatém Františkovi a byla velmi rychle přeložena do mnoha jazyků. Vydání tohoto spisu předcházela dlouhá odborná diskuse o významu spisů svatého Františka a prvních legend o jeho životě. Na rozdíl od Sabatiera Jørgensen velmi kladně hodnotil legendy Tomáše Celana a v jeho knihách je znát jeho velmi pozitivní vztah k církvi.

Sabatier a Jørgensen jsou každopádně velmi výrazné postavy dějin studia františkánství. Po nich následovali mnozí jiní, jako např. Arnaldo Fortini, Omer Engelbert, Raoul Manselli a mnoho dalších. V současné době vychází na celém světě každoročně mnoho nových publikací o svatém Františkovi.

Pro studium života a díla svatého Františka byl velmi významný rok 1982, kdy jsme slavili 800. výročí narození svatého Františka. Bylo tak napsáno mnoho dalších knih a natočeno několik celovečerních filmů, i když kvantita neznamená vždy kvalitu. Je však jisté, že naše znalosti o životě a díle svatého Františka jsou dnes podstatně hlubší než v minulých staletích, a máme tak nebyvalou šanci k tomu, abychom vnímali vzor svatého Františka zbavený mnoha nepravdivých nánosů.

2. STRUČNÝ ŽIVOTOPIS SVATÉHO FRANTIŠKA Z ASSISI

Svatý František z Assisi je především znám pro svou lásku k Božímu stvoření. Připomeňme si, co nám o tom říká např. první Františkův životopisec Tomáš Celano:

„Síla lásky z něho udělala bratra všech tvorů. Proto se nelze divit, že ho Kristova láska učinila ještě víc bratrem těch, do jejichž duše vtiskl Stvořitel svůj obraz.“

František se narodil v umbrijském městě Assisi v r. 1181 nebo 1182 Petru Bernardonovi, bohatému obchodníkovi s látkami, a jeho ženě Pice, která byla francouzského původu. Otec svého syna nazýval Francesco (Francouzek), přestože byl původně pokřtěn jménem Jan. Mladý František si užíval života plnými douškami. Stal se vůdcem assiské zlaté mládeže. Bojoval ve válce mezi Assisi a Perugií, což vlastně byla válka mezi měšťany a šlechtici, za které se postavila Perugia. Zúčastnil se tak i bitvy u Collestrady, kde byli assisti měšťané poraženi a František byl spolu s ostatními uvězněn. Když byl propuštěn a vrátil se do Assisi, léčil se z nemoci, která ho ve vězení postihla. Nyní začal více uvažovat o smyslu života.

Roku 1204 zamířil do Apulie, aby se přidal k vojsku Gualtieriho di Brienne, protože toužil po tom, aby byl za nějaký statečný čin pasován na rytíře. Cestou měl však vizi, ve které byl upozorněn na pomíjivost všeho, oč se doposud snažil. Vrací se do Assisi a v častých modlitbách prosí Pána, aby mu ukázal, jak má naplnit jeho vůli. Zásadní obrat nastal tehdy, když přemohl sám sebe a začal sloužit malomocným, mezi které „ho sám Pán zavedl“. Na tuto chvíli vzpomínal ještě i na sklonku svého života.

Jednou, když se modlil před obrazem Ukřižovaného v polorozbořeném kostelíku svatého Damiána, slyšel Kristův hlas: „Františku, jdi a obnov můj dům, který, jak vidíš, se rozpadá.“ František okamžitě začal s opravou. Následně došlo ke konfliktu s Františkovým otcem, který nemohl pochopit jednání svého

syna. František se zcela zřekl svého majetku, vyžebraval si na živobytí a věnoval se obnově chátrajících kostelů i církevního života v okolí Assisi.

24. února 1208, na svátek sv. Matěje, právě když dokončil opravu kostelíka Panny Marie Andělské (na místě zvaném Porciunkule), slyšel číst evangelium o rozeslání učedníků. Od té chvíle začal žít životem chudého putujícího kazatele a hlásat zvěst smíření, pokoje a dobra. Vzápětí mu Pán poslal první bratry a František poznal, že nemá žít sám, ale ve společenství.

Když bylo bratří dvanáct, putoval František spolu s nimi do Říma, aby požádal papeže o schválení své první řehole. Byla to stručná pravidla společenství, složená převážně z evangelních citátů. Papež Inocenc III. mu jeho řeholi ústně schválil (1209).

Roku 1212 se k evangelnímu způsobu života svatého Františka připojila také sv. Klára z Assisi, která pocházela ze šlechtické rodiny Favaronů. Po několika dnech ji následovaly další dívky, a vzniklo tak sesterské společenství *Chudých paní*, které tvoří tak zvaný Druhý františkánský řád – klarisky. V této době se zrodilo též bratrstvo *Kajícníků z Assisi*, tvořené lidmi žijícími jak ve stavu svobodném, tak manželském. Uskutečňovali Františkův ideál, aniž by opustili běžný způsob života. Tak vznikl Třetí řád, dnes nazývaný Sekulární františkánský řád.

František toužil šířit poselství Kristova pokoje a dobra po celém světě. Roku 1212 se pokusil odcestovat do Sýrie, kde stáli proti sobě křesťané a Saraceni ve zbrani. Vítr však zahnal loď do Dalmácie. Při druhém pokusu (1213–1214) František směřoval do Maroka, ale tentokrát mu v tom zabránila nemoc, která ho postihla ještě před tím, než se stačil ve Španělsku nalodit.

Roku 1215 se konal IV. lateránský koncil, který zakázal zakládat nové řády. Každá nově vzniklá instituce zasvěceného života měla převzít řeholi a organizaci některého schváleného řádu. Pokud šlo o *menší bratry*, prohlásil papež Inocenc III., že jejich způsob života potvrdil Apoštolský stolec již před tímto koncilem. Později, když se řád stále více rozrůstal, bylo třeba doplnit původní stručná pravidla a uvést je v soulad s novými církevními předpisy. Definitivní znění Františkovy řehole pro menší bratry bylo schváleno 29. listopadu 1223.

Roku 1219 se František spolu s dalšími bratry vydal znovu na cestu do Orientu. Při obléhání Damietty křižáky se mu podařilo proniknout pokojnou cestou přes bojovou linii až k egyptskému sultánovi a získat si jeho náklonnost. Jedním z plodů této cesty byla možnost trvalého usídlení menších bratří ve Svaté zemi.

Nejvýraznějším rysem Františkovy spirituality byla láska ke Kristu a hluboké prožívání všeho, co bylo spojeno s tajemstvím jeho vtělení a lidství. 25. prosince 1223 slavil v Grecciu slavnost Narození Páně na způsob „živých jesliček“. V přírodní jeskyni, upravené podle vyprávění evangelia jako betlémská stáj, byla sloužena mše svatá. Lidé tak mohli na vlastní oči vidět, prožít a hlouběji pochopit lásku a pokoru Božího Syna v tajemství jeho vtělení.

Veliká byla také Františkova úcta k eucharistii, neboť v ní viděl Krista přítomného na tomto světě stejně, jako když pobýval se svými apoštoly. Zvláště ho však přitahovalo tajemství kříže. Toužil milovat i trpět jako Ježíš, když za nás umíral na kříži. V tom mu Pán vyhověl zázračným způsobem. Zjevil se mu v podobě ukřižovaného serafo a František obdržel stigmata – rány Kristovy, které mu zůstaly vtištěny až do smrti. Stalo se to kolem svátku Povýšení svatého Kříže roku 1224, když František dlel na modlitbách na hoře zvané La Verna (v češtině bývá označována jako Alverna).

V posledních letech svého života byl téměř slepý a velmi vážně nemocný. Probouzel však i nadále ve svých bratrech a v ostatních lidech lásku k Bohu a ochotu k vzájemnému smíření (viz *Píseň bratra Slunce*).

Zemřel v blízkosti kostelíka Panny Marie Andělské večer 3. října 1226. Papež Řehoř IX. jej prohlásil za svatého již 16. července 1228.

V roce 1939 byl prohlášen patronem Itálie a roku 1980 ho papež Jan Pavel II. ustanovil za patrona ekologie.

3. PODSTATNÉ PRVKY OBRÁCENÍ SVATÉHO FRANTIŠKA

Jestliže chceme hlouběji proniknout do františkánské spirituality, musíme se především zamyslet nad tím, jak tento duchovní směr vlastně vznikl. Sám svatý František musel na počátku své duchovní cesty hledat a zkoumat způsob života, kterým by co nejlépe následoval Ježíše Krista. Přestože hlavním rysem této spirituality je pokora (minorita), chudoba a prostota, cesta k dosažení těchto hodnot je náročná a složitá. Je to cesta, která vyžaduje značnou změnu smýšlení, a tedy obrácení. Hledejme tedy podstatné prvky františkánského obrácení nejprve u samotného svatého Františka z Assisi tak, abychom podle slov Tomáše Celana našli i my svou cestu k Pánu: „Tak nad ním vztáhl Pán svou ruku, proto ho síla Nejvyššího změnila, aby skrze něho mohli najít hříšníci důvěru, aby znovu zatoužili po milosti a aby byl všem lidem příkladem obrácení se k Bohu.“¹

3.1. Assiská komuna a svatý František

František musel projít velmi hlubokým obrácením, aby pochopil, že jeho jediným bohatstvím je Kristova láska. Nyní se záměrně nechci věnovat Františkovu rozpustilému mládí, ale trochu jinému aspektu.

V *Prvním životopise sv. Františka z Assisi* od bratra Tomáše z Celana máme zprávu o Františkově vážné nemoci, která se stala prvním krokem na cestě k jeho obrácení.² Pravděpodobně se jednalo o následek ročního vězení. Svatý František byl totiž roku 1202 zajat po porážce v boji, když se účastnil povstání komuny assiských měšťanů proti šlechtě.³ Šlechtici nakonec utekli z Assisi do nedaleké Perugie (i rodina sv. Kláry), a tak začala dlouholetá válka mezi těmito městy, která vyústila právě v roce

1 TOMÁŠ Z CELANA, *První životopis sv. Františka z Assisi*, in *FPI*, 321.

2 Srov. TOMÁŠ Z CELANA, *První životopis sv. Františka z Assisi*, in *FP I*, 322–324.

3 Srov. TOMÁŠ Z CELANA, *Druhý životopis sv. Františka z Assisi*, in *FPI*, 584.

1202 do jedné z bitev. Mnoho assiských bojovníků tehdy padlo do zajetí a mezi nimi i František.

O co tu vlastně šlo? Následující výklad historického vývoje v tehdejší společnosti bude možná trochu nudný, ale je velmi důležitý pro pochopení síly společenské odezvy na obrácení svatého Františka. To, o co se původně ze všech sil snažil, dokázal nakonec zcela opustit, aby našel Krista a s ním i skutečnou identitu sebe sama. Jistě není náhodné, že tolik mladých mužů z nejlepších šlechtických rodin i z řad prostého obyvatelstva se stalo jeho následovníky. Jen uvažme, že za deset let od ústního schválení nové řehole Inocencem III. na jaře roku 1209 bylo celkem všech bratří již okolo 5000. To znamená průměrně 500 noviců ročně. Vzhledem k tomu, že v prvních letech řádu byli všichni bratři přijímáni v kostelíku Panny Marie Andělské, zvaném Porciunkule, muselo to být skutečně náročné i nádherné zároveň.

3.1.1. Vztahy mezi šlechtou a měšťanstvem

Nyní zpět k výkladu podstaty sporu mezi assiskou šlechtou a měšťanstvem. Ve 13. století šlechta mění své staré dřevěné tvrze v pevné hrady z kamene a vápna. Požadavky na životní úroveň rychle stoupají. Tím se také mění naturální hospodářství starého dřevěného hradu uprostřed polí a vod v hospodářství peněžních rent. Roste přepych ve stylu bydlení, oblékání i stolování. To všechno předpokládá i daleko větší užívání peněz, které do této doby neměly velkou hodnotu. To, co dříve šlechtic požadoval v naturálních dávkách, žádá nyní v penězích. Peníze na jedné straně vedly k hrabivosti, ale na druhé straně osvobozovaly prostého sedláka od dřívějšího nevolnictví. Šlechtici přestávají lpět na půdě, která byla do té doby hlavním znamením i zdrojem jejich bohatství, a jsou ochotni ji za určitý poplatek propůjčit.

Panovníci, biskupové, velmoži hledají nový zdroj příjmů a tím bylo právě zakládání osad a zvláště pak měst. Města byla střediskem řemesel a obchodu. Řemeslníci nebyli již nevolníky, byli svobodní, pracovali nejen na zakázku pro domácí spotřebu, ale i pro spotřebu cizí, pro obchod, pro trh. Práce se tak stávala tmelem nového typu společnosti, jež si zjednávala čím dál tím

více samostatnosti a práv. Práva spravoval rychtář, ustanovený králem nebo biskupem či jinou vrchností, která město založila. Města se na znamení své samostatnosti ohrazují silnými hradbami, mají své stráže i vojsko, vystupují jako třetí důležitý stav a domáhají se práv i na sněmech země.⁴

Přesto však mocenský vliv šlechty zůstává nadále velmi silný. Napětí a konflikty mezi feudálními pány a nově vznikajícím stavem měšťanů jsou stále častější a silnější. Přestože šlechta měla svá sídla mimo město, staví si také paláce ve městě. Vzniká tak jasná architektonická struktura města, s oblastí vyhrazenou vyšší společnosti a oddělenou od nižšího obyvatelstva. Šlechtické paláce navíc vytvářejí uvnitř dvorní prostor, kde se většinou v zimě, kdy se zrovna neválčilo, konaly různé slavnosti, zvali se básníci a pěvci. Vzniká tak specifický typ rytířské kultury.

Postupně dochází ke stále tvrdší konfrontaci mezi maiores a minores. Měšťané, často již velmi zámožní a někdy i zámožnější než někteří šlechtici, zůstávali stále jen minores, tedy společensky nižší vrstvou. Tyto základní společenské třídy se ještě členily na další stupně a mezistupně, avšak nejdůležitější dělicí čára vedla mezi příslušníky šlechty a prostým lidem.

Zcela mimořádné postavení měla církev. Nejdůležitější církevní úřady však byly udělovány šlechticům, a tak společenská vazba církve a šlechty byla vnímána jako cosi zcela přirozeného. Panovalo dokonce přesvědčení, že pokrevní šlechtictví a „duchovní šlechtictví“ – neboli svatost – patří jaksi přirozeně k sobě. Tedy světec by měl být, pokud možno, ze vznešeného rodu. Tento názor měl i své přirozené opodstatnění, jelikož šlechtici měli vždy podstatně větší možnost vzdělání i kontaktu s duchovními osobami a vyhlášenými klášterními školami.

3.1.2. Vlastní konflikt v Assisi

21. listopadu 1160 vydal Fridrich Barbarossa dekret, jímž bylo město Assisi vyňato z pravomoci spoletského vévody a podřízeno pod přímou pravomoc císaře. Na počátku sedmdesátých

4 Srov. JAN KAPISTRÁN VYSKOČIL, *Blahoslavená Anežka Česká – kulturní obraz svěťice XIII. století*, Praha 1933, s. 9–25.

let však severní a střední Itálie povstala proti císařské moci ztělesněné kancléřem Kristiánem z Mohuče. Assisi se stává sídlem císařských úředníků a vojáků. Roku 1177 bylo město s notnou dávkou hořkosti nuceno přijmout stálou přítomnost Konráda z Urslingen, vévody spoletského a hraběte z Assisi, tedy místního německého zástupce císařské moci. V roce 1191 se stává císařem Fridrichův syn Jindřich VI. Byl bezohledný a obsadil další území církevního státu. Roku 1197 umírá v Messině na zimnici.

Po smrti papeže Celestina III. byl 8. ledna 1198 zvolen novým papežem Lothar, hrabě ze Segni. Přijal jméno Inocenc III. Tento velmi nadaný a rázný muž se stal papežem v pouhých 37 letech. Vzdělání získal na univerzitách v Paříži a Bologni.

Nový papež uplatňoval dávný nárok papežů na spoletské vévodství. Konrád z Urslingen se snažil vyjednávat s papežem, ale byl odmítnut. Nakonec opustil Assisi. Obyvatelstvo města využilo této přelomové situace. Lidé povstali a přepadli hrad, který byl stále ještě obsazen oddílem německých vojáků. Hned nato byli zvoleni konzulové a magistrát městské svobody.

Tím však věc zdaleka neskončila. Měšťané využili situace a vyrovnávali si své účty i s místní šlechtou. Bořili nejen hrad, ale i paláce ve středu města. Reakcí na tyto nepokoje na přelomu století byla žádost assiské šlechty o azyl v sousedním městě Perugii. Šlechtici, kteří se uchýlili do Perugia, se však nevzdali, a požadovali navrácení svých statků. Vypukla tak nová válka, tentokrát mezi Assisi a Perugií. Začala v podstatě v roce 1200, trvala do roku 1203 a po krátkém příměří vypukla znovu a skončila až v roce 1209, kdy bylo město Assisi definitivně poraženo.

Nás zajímá především rok 1202, kdy bylo město Assisi poraženo v bitvě u Collestrady. V této bitvě byl František zajat, jak o tom svědčí Tomáš Celano ve své druhé legendě.⁵ Podobné svědectví najdeme např. i v *Legendě tří druhů*. Je těžké stanovit naprosto přesnou chronologii událostí Františkova obrácení, ale zdá se být zcela logické, že ona vážná nemoc, o které se zmiňuje Tomáš Celano ve své první legendě, byla následkem pobytu ve vězení. Františkův otec musel vynaložit jistě veškeré své úsilí i mnoho finančních prostředků, aby dosáhl Františkova propuštění.

5 Srov. TOMÁŠ Z CELANA, *Druhý životopis sv. Františka z Assisi*, in *FPI*, 584.